

YOKSULUN GAZOZUNA ÖTV KATMIŞLARSA

Sanırım yazımın başlığı okura eski Türk filmlerinden bir anekdotu anımsatacak.

Ama ne yapalım ki bu konu, yani "vatandaşın gazozuna ÖTV koymak" bizim anladığımız anlamdaki vergicilikte de en azından o anımsatılan kadar "yapılmaması gereken" bir düzenleme olarak yürürlükte.

Haydi şimdi sadede gelip devamına sadece vergicilik üzerinden gidelim:

1.Eğer piyasa ekonomisindeyseniz, yani devlet devletliğini gösterebilmek için ancak piyasadan mal ve hizmet satın alarak icraat yapabilecekse, tabii ki bu satın almaları yapabilmek yani kendisine belirli bir satın alma gücü sağlayabilmek için o piyasadan çeşitli biçimlerde "para toplar".

Hani İngilizcede "No Money no company" yani "Para yoksa şirket de yok" derler ya.

İşte piyasa ekonomisinde devletin olabilmesi için de devletin olabilmesi için "vergi"nin olması şartı vardır.

Böyle bir düzende "vergi yoksa devlet de yoktur"

Çok mu iddialı oldu?

Örneklerle açalım o zaman.

-Vergi toplayamazsanız maaş ödeyemezsiniz. Hizmet alamazsınız. Maaş ödeyemediğiniz zaman memurunuz "işini bilmek" durumunda kalır. Yani oturduğu masanın hakkını vermeyi bırakır, "ihkak-ı hakka" yani yaptığı işte kendi hakkı olarak düşündüğü parayı doğrudan kendisi tahsil etmeye kalkar.

-Vergiyi toplayamazsanız ilkokullarınıza el yıkayacak sabun koyamazsınız, velilere "nerede bu devlet" dedirtirsiniz.

-Vergiyi toplayamıyorsanız ama yatırım gösterisi yapmanız gerekiyorsa, verirsiniz imtiyazı birilerine; gel kardeşim yap köprünü, kazan paranı, ben devlet olarak kurdeleni kesmeye

gelirim der, vatandaşınızı “müşteri” haline getirir, aradan sıyrılırsınız. Açılış töreni dışında orada olamazsınız.

-Vergiye toplayamazsanız basarsınız parayı, koyuverirsiniz enflasyonu.

-Vergiye toplayamazsanız kapı kapı borç arar, vatandaşın kendi yarını bir yana, “füruuna kadar” borca batmasına yol açarsınız, bu da yetmezse siyaseten tavizler verirsiniz.

Neticede: İçinde bulunduğumuz düzende devletin bütün kurumlarının işlemesi, daha doğrusu “devlet gibi” işlemesi için sistemin kanıdır, canıdır vergi.

2. İyi de “Adını vergi koydum” diye vergicilik yapmaya kalkarsanız, o yapılan “şey” sadece adı vergi olmakla vergi olmaz. Belki “Salma” sözü buna daha da denk gelebilir. Çünkü her kurum, her meslek gibi vergiciliğin de kendine göre “olmazsa olmaz”ları vardır.

Nedir onlar?

-Vergiye kuruluşuna kadar parlamentolar koyar. Bunun temeli taa 1200’lü yıllarda Magna Karta ile atılmıştır. Hiçbir vergi, sadece “adı” parlamentoda kondu diye vergi olmaz. Şu kadar ki, konan verginin “tamamını sıfırlamaya ya da üç katına kadar arttırmaya” “listesini belirlemeye” gibi bir tanım yapılmışsa, siz o “sıfıra indirmeyle vergiyi kaldırmaya, üç katına çıkarmaya...” demekle aynı ağırlıkta iki vergiyi daha piyasaya sürmeye ya da vatandaşa yüklenmeye yetki veriyorsunuz demektir.

-Verginin kimden, ne zaman, nasıl, hangi ölçülerde alınacağı iyi belirlenmediği, tartışılıp toplumun rızasına uygun hale getirilemediği zaman o adına vergi dediğinizin gerçek anlamda vergi olması, saygınlığı, kutsallığı falan olmayacaktır.

3.Gelelim başlıktaki konumuza:

Yine en temel kurallardan yola çıkarsak, verginin; ya kazanç, ya harcama ya da servete bakılarak alınması gerekir.

Bunlardan harcama (tüketim) üzerinden alınmasında ise hem adalet, hem verimlilik açısından şimdilerde şirazesinden

çıkılmış olan bir başka “olmazsa olmaz” vardır ki o da; temel ihtiyaç maddeleri ve alt gelir gruplarının tüketiminden az, lüks tüketim maddeleri ile üst gelir gruplarından yüksek alınmasıdır.

İşte vergicilik literatüründe bu ayrım KDV-ÖTV sayesinde yapılır.

Prensipte; önce KDV der, lüks-sıradan, varsıl-yoksul ayırmadan standart bir tüketim vergisi koyar, sonra bunun üzerine getirir sadece ve gerçekten lüks-varsıl tüketimini vergilendiren ÖTV’yi oturtursunuz.

Sistemde bu durum çoğu “sohbet”lerde “verginin vergisi” olarak geçer ve sırf isimlendirilmesinden dolayı yanlış gibi anlatılır ama, özellikle gelir dağılımının adaletsiz, har vurup harman savurmanın kol gezdiği ekonomilerde aslında bir “olmazsa olmaz”dır.

Bu anlamı ile de ÖTV bize göre aslında bir genel tüketim vergisi değil, hem gelir dağılımının bozukluğunu törpüleyen hem ödeyenleri üzerindeki “mali hissi” eşitleyen hem de kamu geliri açısından verimli bir alan olmakla vergiden biraz farklı bir “kamu payıdır” ki, yine bize göre bunun tanımı “vergi”den ziyade “fon”a uygundur. Yurttaşlar arasındaki refah paylaşımını dengelemeye yönelik fondur, hatta bu “fon” devletçe kullanımı sırasında bile alt gelir gruplarının refahını desteklemek dışında kullanılmamalıdır. Çünkü burada yapılan iş, tüketim üzerinden de olsa bir toplumdaki refah topografyasını yani refah dağılım farklılıklarını gidermek için bir kesimden alınıp diğer kesime aktarılmaktan, bir açıdan “Devlet Robin Hood’luğundan başka bir şey değildir.

Dahası; bizde aynen uygulamadaki diğer fonlar, örneğin Sivil Savunmayı Güçlendirme Fonu gibi kabul edilip mevzuatı dahi vergiden ayrılmalı bir “Surcharge-Fiyata ek” olmalıdır.

Peki bu kadar anlatmamıza neden olan nedir?

Bir ülkede toplanan vergiler ve tabii ki KDV ihtiyaç duyulan harcamalara yetmiyorsa, bunun yolu; o yetmeyen KDV oranını şeklen -daha doğrusu siyaseten- sabit tutup “refah

farklılıklarını dengelemek” gibi aslında çok başka anlamı olan ÖTV’yi vatandaşın içtiği sade gazozu kadar yaymak ve sistemi bozmak değildir.

KDV yetmiyorsa oranını açıklık ve samimiyetle 20’den 25’e ya da gerektiği ölçüye çıkarır ama bu arada ÖTV’yi de kendi olması gereken ve itiraz edilmeyecek lüks/üst tüketim alanına çekersiniz.

Yani, vatandaşın sade gazozuna bile ÖTV katıp, “vergiciliğin kendinden geçmesine” yol açmazsınız.

Ama şu haliyle bakarsanız; “Sade vatandaşın” içeceği “Sade gazoz” çeşme suyundan ne kadar da lüks bir içecektir ki üzerinden siz KDV’nin dışında bir de zenginliğe yönelik “Özel” tüketim vergisi alıyorsunuz?

